

4 האדם קורא שמות לחיות

פרשת בראשית, פרק ב, פסוקים יט-כ

רקע עיוני

"ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה..." (פסוק כ).

המושגים בפסוק זה כלליים מאוד ואולי אינם ברורים לילדים, שהרי ההתנסות היומיומית שלהם מתייחסת לפסוקים. יש להניח שהילדים לא יבינו את ההכללה – כל חית השדה... כל עוף השמים... כל הבהמה – ולכן יש צורך לפרט.

העיקרון הדידקטי המנחה בסיפור זה הוא מן הפרט אל הכלל. עיקרון זה מנחה גם את הפעילות היצירתית שהוסברה ביחידה הקודמת וכן סיפורים אחרים כדוגמת ההספד של אברהם על שרה.

הכתוב בפסוק יט – "ויקרא אל האדם לראות מה יקרא לו" – מלמד על החשיבות הרבה של מתן שמות, ואפשר שהוא מרמז על כישוריו של האדם, על שיקול דעתו ועל הסמכויות שה' נתן לו.

רצוי שהילדים יהיו פעילים במהלך הסיפור, שיקחו חלק במתן השמות. פעילות כזו, כאילו הדברים מתרחשים "כאן ועכשיו", מקרבת את הילדים לאירוע שהתרחש בזמן אחר ובמקום אחר, ממחישה ומבהירה את תהליך מתן השמות ומשלימה פערים בטקסט.

דרך לספר

האדם היה בן עדן וחיי בני אבל...

הגננת תביע הבעה של עצב ורגע של שתיקה.

מילה כמו "אבל" ושתיקה אחרת, שהייה של הגננת או

אתגחתה, מלמדות ומעודדות את הילדים לחגוג – גם אם

הילדים לא נשאלו שאלה מפורשת. כשהגננת שותקת,

כשהיא מוחכה, כשפניה מביעות תמיהה או שאלה, הילד מבין

שהיא מצפה כנראה לתגובה.

ה' ראה שהאדם עצוב. האדם היה בלי בת זוג, לא היה לו עם מי לדבר.

לאחר כמה דוגמאות כאלה אפשר להזמין ילד שיחזיר ויעני את החיה שעללה הוא חושב. הוא יכול לעשות זאת במילים, בתנועה, בפנטומימה או כאמצעות השמעת קולות אופייניים – והילדים יזהו את החיה ויקראו לה בשם.

לסיכום הגוננת תאמר: וכד עברו לפני האדם: בהמות (לציין שמות של בהמות) עופות (לציין שמות של עופות) וחיות השדה (לציין שמות של חיות השדה). סיכום זה יתבסס על שמות החיות שהילדים הציעו ועל סיווגם למחלקות השונות.

האדם המציא שמות לכל החיות ולכל חיה הייתה בת אג. לכל חיה הייתה חברה. לכל אכר הייתה נקבת: לחתול – כלבת, לארזה – לביאה. אילו עוד זוגות של חיות אתם מציירים? רק האדם נשאר עצוב. לא הייתה לו מישהי שיוכל לדבר איתה, מישהי שתעזור לו, שיוכלו לחיות יחד. תחילת יחידה זו וסיקומה זהים: האדם היה עצוב ונשאר עצוב.

הצעות לפעילויות בעקבות היחידה הסופרית

- * מיון תמונות של בעלי חיים על גבי לוח פלגלית, לוח מגנטי וכו'.
- * נאירת תמונות של בעלי חיים מתוך שבונונים ועיתונים מצוירים, מיונים לקבוצות וחדד בקתם.
- * חיפוש חיות במילון לילדים והעתקת שמות החיות בהתאם לקבוצה שאללה הן שייכות.
- * השמעת קסעי מוסיקה שונים בהתאם לתכונות השונות של בעלי החיים (אויסית, קללה וכד'), והילדים יתנועעו בהתאם לקסע המוסיקלי.

אמר ה':

"לא טוב היות האדם לבדו"
פסוק ה'

לא נעים להיות לבד בעולם.

ציטוט הכתוב, ובמקביל מתן דברי הסבר במילים פשוטות, עוזר לילד להבין שיש קשר בין הציטוט והסבר, גם אם הגוננת לא אומרת מפורשות "עכשיו אסביר לכם מה זה לא טוב היות האדם לבדו".

ה' אמר: "אני רוצה לברוא לאדם משהו שיהיה איתו, שיגור איתו, שיהיה להם נעים להיות יחד, משהו שימצא חן בעיניו ושיהיה איתו תמיד".

ה' ברא כל מיני בהמות וחיות ועופות, והביא אותם אל האדם כדי שייחן להם שמות. איזה שם הוא יקרא לכל אחד מבעלי החיים?

גם אנתנו נעשה כמו האדם: האדם קרא שמות לחיות, וגם אנתנו נקרא שמות לחיות. כדי להדגים לכם, אני אחזיר חיה ואתם תקראו בשמה. באה חיה כבדה, ולה אף ארוך ארוך – חֶדֶק, והגליים שמנות וכבדות... ראה אותה האדם וקרא לה... פיל.

והנה התקרב בה ובאה חיה גבוהה מאוד, ולה רגלים ארוכות ונאות, צוואר ארוך והקוף וראש קטן.

חשב האדם...
לחיה הגבוהה הוא אקרא...
... ג'ירפה.

הלכה לה הג'ירפה ובה בהמה כבדה מו... מו... השמיעה בבואה...
כאן מוסיפים לחיזור גם קולות אופייניים.
נכון, זוהי ה'... פרה.